

VILD MED DIG

Øvelsesinstruktion - lærer

TEMA: FESTEN

Quiz og byt om kærestevold

Øvelsens formål

At eleverne begynder at reflektere over emnet kærestevold.

At eleverne konkret forholder sig til nogle af de spørgsmål, som emnet kærestevold rejser.

Varighed:

20-30 min.

Materialer:

Et enkelt print af spørgsmålene i øvelsesinstruktionen

En saks eller skæremaskine til at klippe spørgsmålene ud med

Et lokale med fri gulvplads

Øvelsesinstruktion

1. Print og klip samtlige spørgsmål ud. Bed eleverne komme ud på gulvet, og sørg for, at alle elever har et (tilfældigt) spørgsmål hver.
2. Bed eleverne finde sammen to og to, læse det spørgsmål op, der står på deres eget kort, og høre den andens svar. Når de har lyttet til hinandens svar, bytter de spørgsmålskort og går videre for at stille deres nye spørgsmål til en ny samtalepartner.
3. De spørgsmål, der måtte være i overskud, bringer du i spil, når eleverne har været i gang i et stykke tid. Så skifter du gradvist nogle af de «gamle» spørgsmål ud med nye.

TIP

Det vil være forskelligt, hvor lang tid eleverne er om at svare på spørgsmålene. Du kan bede eleverne række en hånd i vejret for at markere, at de er ledige til et nyt spørgsmål, så det er tydeligt for dem, der er klar til at bytte samtalepartnere.

De sætninger, der er skrevet i kursiv, relaterer sig til en udfoldelse af begrebet kærestevold, som forberedelse til øvelsen "Det er kærestevold, når ...", så de skal som minimum med. Hvis der er mange elever i klassen, bruges også de andre udsagn.

Opsamling:

Fortæl eleverne, at de spørgsmål, de netop har drøftet med hinanden, er spørgsmål som emnet kærestevold rejser. Fortæl dem også, at selv om de formentlig ikke kunne svare på alle spørgsmålene, har de forhåbentlig skabt nysgerrighed, og at I netop skal arbejde videre med emnet for at blive klogere på det. I arbejdet med emnet vil de måske opleve at få svar på nogle af spørgsmålene, og andre gange vil de måske opleve, at det rejser endnu flere spørgsmål, som I kan vende med hinanden.

Hvad vil det sige
at være i et godt
kæresteforhold?

Hvornår går man
fra at se nogen/
date, til at blive
kærester?

Hvornår synes
du, man skal
offentliggøre
sit forhold på
Facebook/
sociale medier?

Kan man være
kærester,
hvis den ene i
forholdet stadig
har en profil på
Tinder?

Har du oplevet
et skænderi,
der kom noget
godt ud af?

Er det vigtigt
for dig, at en
kæreste godt
kan lide dine
venner?

Er det vigtigt for dig, at dine venner godt kan lide din kæreste?

Hvordan ville du beskrive en god kæreste?

Hvordan kan du mærke, om en af dine grænser bliver overtrådt?

Hvor hurtigt synes du, man skal svare på en sms fra en, man gerne vil være kæreste med?

Hvad vil det sige at være udsat for eller udøve psykisk vold?

Hvad vil det sige at være udsat for eller udøve seksuel vold?

*Hvad vil det sige
at være udsat
for eller udøve
elektronisk
vold?*

*Hvad vil det sige
at være udsat
for eller udøve
materiel vold?*

*Hvad vil det sige
at være udsat
for eller udøve
fysisk vold?*

*Hvad kunne få
dig til at slå din
kæreste?*

*Når du har en
kæreste, hvad
kan vedkom-
mende så gøre,
som virkelig kan
få dig op i det
røde felt?*

*Hvor i kroppen
kan du mærke
det, hvis dine
grænser bliver
overtrådt?*

*Har du bevidst
såret en du
holdt af?*

*Er du
nogensinde
kommet til at
ødelægge nogle
af din kærestes
ting i frustration/
raseri?*

*Har du bevidst
undgået et
skænderi af
frygt for kon-
sekvenserne?*

*Har du haft lyst
til at såre en,
du holder af?*

*Kender du til
steder, man
kan få hjælp,
hvis man er i et
problemfyldt
forhold?*

*Kan det være
OK at tjekke sin
kærestes
beskeder?*

*Kan jalousi
være en
god ting?*

*Hvornår
bliver jalousi
for meget?*

*Er det OK at
fortælle intime
detaljer om sin
kæreste til sine
venner?*

*Kan der være
situationer, hvor
det er OK at lyve
for sin kæreste?*

*Hvis man er
voldelig overfor
andre, er det så
et tegn på,
man selv har
det skidt?*

*Hvis min
kæreste rigtig
holder af mig,
ville han/hun
aldrig ...*

Hvor mange unge mellem 16-24 år er udsat for kærestevold? Ca. hver tiende, hver femte, eller hver tyvende?

Hvornår er du sidst blevet så vred/frustreret/ked af det, at du har gjort noget, du har fortrudt? (Og hvad var det?)

Har du behandlet en kæreste/god ven på en måde, du godt ved, ikke er OK?

Har du ladet være med at gå til en fest, fordi det gjorde din kæreste utryg?

Hvad vil det sige at være i et "usundt" kæresteforhold?

Skal man altid gå fra en kæreste, der udøver vold mod en?

Det er kærestevold, når...

Når man taler om kærestevold, tænker de fleste på fysisk vold. Mange vil også automatisk tænke, at det er noget, en fyr gør mod en pige. Formålet med denne øvelse er at udvide elevernes forståelse af, hvad begrebet kærestevold dækker over, og at tydeliggøre, at kærestevold også kan forekomme via fx sociale medier og den måde, vi behandler hinanden på, samt at begge parter kan være en del af en voldsom dynamik. Genlæs gerne lærervejledningens afsnit om "materialets tilgang" og "når relationen går galt", inden du arbejder med denne øvelse.

Øvelsens formål:

At øge elevernes viden om forskellige former for kærestevold.
 At udfordre elevernes holdninger til, hvad kærestevold vil sige.
 At arbejde med at definere begrebet kærestevold.

Varighed:

20-30 min. pr. deløvelse
 i alt 5 deløvelser

Materialer:

Computer og printer eller papir og skriveredskab
 Ark med 5 definitioner på kærestevold

Øvelsesinstruktion

Øvelsen består af 5 dele (dog kan sidste del undlades, hvis I ønsker det):

1. en fri brainstorm over begrebet kærestevold
2. en kategorisering af deres frie brainstorm
3. en styret brainstorm indenfor voldsdefinitionerne
4. elevernes egen definition af kærestevold
5. evt. efterfølgende brainstorm om, hvorfor kærestevold opstår

1. Start med at inddele eleverne i grupper á 4-5 i hver.
 Eleverne skal gennem en brainstorm afdække, hvad de tænker, at begrebet kærestevold kan dække over.
 Hver gruppe laver en brainstorm, hvor de afslutter sætningen Det er kærestevold, når ... Bed eleverne finde på så mange afslutninger som muligt.
 Når du kan se, at grupperne ikke har flere forslag, beder du hver gruppe blive enige om maks. 10 udsagn, der skrives op på et samlet ark, hænges op i klassen og gennemgås i plenum. Alle sætninger gennemgås i plenum og kan evt. samles på én planche. På den måde får eleverne delt med hinanden, hvad de mener, kærestevold kan være.

2. Udlevér nu elevmaterialet "Det er kærestevold, når..." Her finder eleverne de 5 voldsdefinitioner, som dette materiale benytter sig af. Der findes flere forskellige måder at inddele og kategorisere vold på. Dette materiale benytter sig af definitionerne på kærestevold, som findes herunder:

DEFINITIONER PÅ 5 FORSKELLIGE FORMER FOR KÆRESTEVOLD

- Psykisk vold er, når man fx bruger ord til at skade, true, såre, nedgøre, ydmyge eller kontrollere sin kæreste, eller hvis man truer med at skade sig selv.
- Elektronisk vold er, når man bruger mobiltelefon eller digitale medier til at kontrollere, overvåge, stalke eller hænge kæresten ud, fx ved at dele seksuelle billeder af kæresten uden at få lov.
- Fysisk vold er, når man skader sin kæreste på kroppen med fx slag, spark og stik, nægter sin kæreste søvn, eller holder sin kæreste fast med magt.
- Seksuel vold er, når man fx presser sin kæreste til seksuelle handlinger, som kæresten ikke har lyst til.
- Materiel vold er, når man fx ødelægger sine egne eller kærestens ting, tager ting fra kæresten eller bruger kærestens penge uden at få lov.

I samme gruppe skal eleverne nu kategorisere deres egne sætninger inden for de fem voldsformer. Dernæst omformes sætningerne til:

- Det er fysisk vold, når ...
- Det er psykisk vold, når ...
- Det er materiel vold, når ...
- Det er seksuel vold, når ...
- Det er elektronisk vold, når ...

3. Bed nu eleverne brainstorme yderligere og finde på flere eksempler inden for de 5 voldsformer. Hvis eleverne eksempelvis kun har fundet på sætninger til en voldsform, opfordres de til at finde eksempler fra de andre kategorier.
4. På baggrund af den frie brainstorm, den efterfølgende kategorisering og den styrede brainstorm skal grupperne nu forsøge at formulere deres egen overordnede definition af begrebet kærestevold.

Lad grupperne fremlægge deres definitioner i plenum.

Herefter viser du eleverne den kærestevoldsdefinition som ligger til grund for dette materiale:

KÆRESTEVOLDSDEFINITIONEN

"Kærestevold er ikke et skænderi en gang imellem. Kærestevold er voldelige handlinger, som gentager sig og er rettet mod en kæreste eller ekskæreste."

Du kan nu gennemgå elevernes brainstorm samt definitioner og tale med eleverne om ligheder og forskelle på denne og deres definitioner.

5. Efterfølgende kan du lave en ny brainstorm med eleverne på baggrund af udsagnet "kærestevold opstår, når..." Dvs. her er fokus ikke på, hvad kærestevold er, men i hvilke situationer det kan opstå. En sådan brainstorm kan følges op af et kort oplæg om nogle af de bagvedliggende mekanismer, der kan ligge til grund for voldsreaktioner, samt fakta om hvor mange unge, der oplever at blive voldsudøvere og/eller voldsudsatte. Du finder baggrundsmateriale til et sådant oplæg på denne, og på den efterfølgende side.

Opsamling:

Spørg eleverne, om der var nogle af voldsdefinitionerne, der kom bag på dem. Måske har øvelsen fået dem til at tænke over, om de selv har oplevet noget, der kunne kategoriseres som vold. Har øvelsen ændret deres syn på, hvad kærestevold vil sige? Hvor mange unge tror eleverne, er påvirkede af kærestevold? Hvorfor tror eleverne, at kærestevold opstår?

Tal også med eleverne om den stereotype forestilling om, at kærestevold er, når en fyr slår sin kæreste. Hvordan forholder de sig til denne forestilling? Fortæl eleverne, at kærestevold forekommer både med piger og drenge som hhv. voldsudøvere og voldsudsatte.

KÆRESTEVOLD – HVEM OG HVOR MANGE?

Kærestevold kan ske for alle uanset alder, uddannelse, etnicitet, seksuel orientering osv. Ca. hver 10. ung mellem 16-24 år har i det seneste år været udsat for en eller flere former for kærestevold.

Kærestevold sker oftere i forhold, som har varet under seks måneder, og blandt unge, der ikke bor sammen. Helt unge kvinder, der ikke har så stor erfaring med kæresteforhold, har den største risiko for at blive udsat for kærestevold.

HVORDAN OPSTÅR DET?

Kærestevold er sjældent noget, der opstår pludseligt. Nogle gange kan det, som begynder med intens forelskelse, ændre sig stille og roligt til et usundt forhold med jalousi og kontrol, uden at man lægger mærke til det. Den kæreste, som var sød og hensynsfuld i starten, begynder måske at kritisere sin kærestes tøj eller kærestens venner.

Mange unge i usunde forhold underdriver det, de bliver udsat for, og finder på undskyldninger for deres kærestes handlinger. De tror måske, at kontrol og jalousi er tegn på, at deres kæreste elsker dem.

Hvis man tager de første advarselstegn alvorligt, kan man nå at handle, før det udvikler sig til at være usundt. Du og eleverne kan læse mere om tidlige advarselstegn her:

www.forvildmeddig.dk/kaerestevold/advarselstegn/

HVORFOR

Den dominerende bagvedliggende årsag til kærestevold er, at vold er et sprog, der indlæres, hvis man selv har været udsat for vold eller har overværet sine forældre være voldelige. Mange, der begår vold, har en lav selvfølelse. De kan føle, at deres liv er ude af kontrol, og tro, at de kan få kontrol ved at få magten over en anden person, fx deres kæreste.

Kærester, der udøver vold, kan have problemer med at finde en måde at komme af med vrede eller frustration på. Kærester, der udøver vold vil ofte selv have været udsat for omsorgssvigt og været vidne til vold i hjemmet.

En voldelig reaktion kan opstå af en følelse af usikkerhed og jalousi, vrede eller afmagt. Den voldelige reaktion kan opstå, når man ikke ved, hvordan man kan udtrykke og håndtere sine følelser. En voldelig reaktion kan også opstå, når en konflikt har fået lov at udvikle sig, så en af, eller begge, parterne når til næstsidste trin på konflikttrappen – åben fjendtlighed.

FÅ HJÆLP

Fortæl også eleverne, at det i voldsomme forhold også kan være begge parter, der er både voldsudøvere og voldsudsatte. Tal med eleverne om, at man kan få hjælp til at tackle det, hvis den ene eller begge parter i et forhold er voldsomme. Det kan være, at man må gå fra hinanden, men det kan også være, at man kan få hjælp til at løse problemet i fællesskab.

Sørg for, at eleverne er klar over, hvor man kan hente hjælp, hvis man har oplevet at være udsat for, eller er udøver af, kærestevold. Det kan fx være:

LOKK's hotline – 70 20 30 82 – er åben døgnet rundt.

Bryd Tavshedens brevkasse, brydtavsheden.dk. Chat, telefon 20670506 eller personlig henvendelse mandag-torsdag fra 16-19.

Voldsom kærligheds rådgivningstelefon 30 88 88 66 og voldsomkærlighed.dk.

etniskung.dk, for unge med anden etnisk baggrund. Tlf. 70 27 76 66.

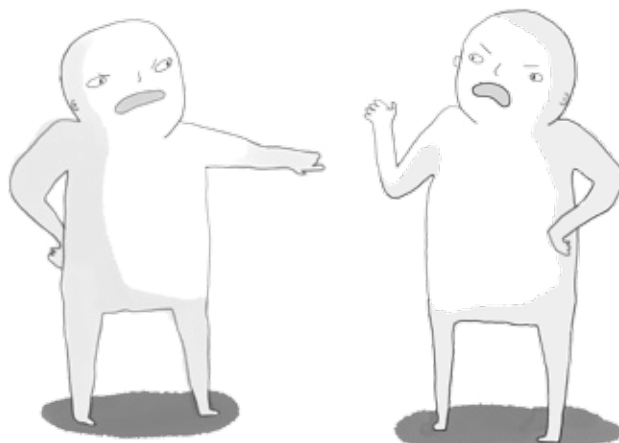
forvildmeddig.dk, punktet "få hjælp her".

Kilde: forvildmeddig.dk

Hallo - jeg er ikke fuld!

I denne øvelse skal eleverne sortere og selv producere udsagn til konfliktrappen. Dermed får eleverne viden om, hvordan konflikter kan eskalere, og hvad man selv aktivt kan gøre for at undgå, at de eskaleres.

Varighed:

ca. 45 min. pr. deløvelse. Der er ialt 5 øvelser.

Materialer:

Print et sæt af elevmaterialet "Hallo - jeg er ikke fuld" og "De første par trin op ad trappen", ud pr. gruppe
Sakse

Materialer til øvelse 5:

Mobiltelefoner
Kabel til at tilslutte en computer
Smartboard el. projektor

Øvelsens formål:

At eleverne får viden om konflikters op- og nedtrapning.
At arbejde med elevernes holdning til eget handlingspotentiale.
At eleverne øver deres opmærksomhed på op-/nedtrapning af konflikter.
At eleverne opnår øget kompetence i at spotte, hvornår og hvordan konflikter optræder.

Øvelsen kan laves i 4 differentierede sværhedsgrader. Uanset dine elevers niveau, skal du starte med øvelse 1.

Øvelse 1: "Hallo - jeg er ikke fuld!": placering af udsagn på konfliktrappen
Når du har lavet 1. øvelse, kan du fortsætte med en eller flere af følgende øvelser, alt efter din vurdering af elevernes niveau og jeres tidsforbrug:

Øvelse 2: "De første par trin op ad trappen" Eleverne konstruerer selv udsagn fra 3. trin og op efter.

Øvelse 3: "Jeres egne konfliktrapper" Eleverne konstruerer selv udsagn til samtlige trin på konfliktrappen.

Øvelse 4: "Undgå optrapning"

Øvelse 5: "Filmoptagelse af en konflikt på trappen: Kan bruges som afsluttende øvelse, uanset om elevernes sidste øvelse er øvelse, 2,3 eller 4.

Øvelsesinstruktion

Start med at vise eleverne filmen, der hører til dette tema.

Følg op med en kort introduktion til de 7 trin på trappen. Tegn en trappe på tavlen, og brug nedenstående oplæg til at fortælle eleverne om de forskellige trin.

Oplæg om Konfliktrampen

Alle konflikter er selvfølgelig forskellige, men det lader alligevel til, at der findes et mønster for destruktiv optrapning, en form for naturligt forløb, som vi følger, når vi fortaber os i konflikten. Hvis vi er bevidste om det mønster, har vi mulighed for at overveje, om vi vil følge med op af trappen, eller om vi vil stoppe op, inden det løber helt løbsk. Konfliktrampen giver en forståelse for det typiske konfliktmønster.

Modellen er udviklet i Nordirland som et billede på, hvordan alle konflikter – både dem mellem to mennesker, mellem grupper og mellem nationer – udvikler sig, hvis ingen griber ind.

Første trin: Uenighed: "Vi vil ikke det samme" eller "Vi er uenige om noget"

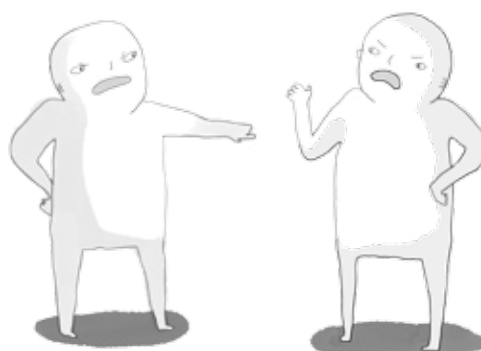
Det nederste trin på trappen: Her har vi den "rene" konflikt, hvor **parterne er uenige om**, hvordan de skal forholde sig eller handle. Når de bliver enige, er problemet løst, og der er ingen konflikt. Men det kan ske, at der kommer støj på linjen – en af parterne kommer måske til at træde ved siden af den saglige konfliktløsning, og situationen udvikler sig.

Vigtig grænse mellem uoverensstemmelse og personificering: Denne grænse er afgørende. Når den er passeret, kan den dårlige stemning og forvirringen hurtigt optrappes. Der sker ofte det, at den ene part begynder at bebrejde, true, fornærme el.lign., og den anden følger efter. Det er især omkring denne grænse, at træningen i at nedtrappe konflikter nytter. **Det er lige her, man kan overveje, hvordan man vil reagere på aggressionen, og prøve at gøre det på en måde, som afspænder uden at man giver køb på sine mål.**

Det er netop ved denne grænse, at den fatale (og normale) sammenblanding af sag og person sker. Man begynder at "gå efter manden i stedet for efter bolden."

Andet trin: Personligt angreb: "Det er dig, der er noget galt med"

Nu er det ikke længere sagen, der er problemet, men den anden. Det er den andens skyld, og de negative følelser overfor den anden, som irritation, frygt og forvirring, **begynder at ødelægge den indbyrdes kontakt.** Vi bebrejder, angriber, forsvarer os, føler os forvirrede, utrygge og utilpasse. Vi mistænkeliggør hinandens hensigter og begynder at stemple den andens karakter.

Tredje trin: Problemet vokser: "Det er ikke første gang, du skejer ud"

Det er nu, vi går i arkiverne og finder gamle sager og fortilfælde frem. Vi kommer i tanke om, at "det ikke er første gang...". Vi husker pludselig andre episoder og andre brist og fejl hos den anden. Gammel uret og gamle, **uafsluttede konflikter dukker frem**. Vi bruger ord som "altid" og "aldrig".

Vigtig grænse mellem "problemet vokser" og "samtale opgives": Det at opgive at tale sammen har konsekvenser, der er svære at overskue. Når samtalen er opgivet, og kontakten er afbrudt, kan alt ske, for det er netop kontakten mellem parterne, der kan rette op på det dårlige forhold. At opretholde kontakten – mellem to mennesker eller mellem større grupper i konflikt – er en af de vigtigste konfliktløsende handlinger, man kan foretage. Uanset hvor besværligt og ubehageligt det kan være.

Fjerde trin: Samtale opgives: "Det er umuligt at tale med dig, så jeg taler med nogle andre i stedet for"

De negative følelser indsnævrer tankebanerne. Vi kommunikerer upræcist, og begge parter forvrænger, hvad den anden siger. Man kan heller ikke holde ud at høre, hvad den anden siger. Efterhånden bliver det for ubehageligt at være sammen med den anden, og sproget slår tydeligvis ikke til. Vi har jo sagt det 117 gange – det nytter ikke!

Vi begynder at undgå at tale med hinanden – i stedet taler vi mere og mere om hinanden til andre. Vi kommunikerer med handling, undlader at hilse, gaber når den anden siger noget, undgår øjenkontakt, vender ryggen til og det, der er værre.

Vi søger alliancepartnere. At tale om hinanden i stedet for med hinanden er et sikkert tegn på tilspidsning, men er det altid optrappende? Ikke nødvendigvis – det kommer an på hensigten, måden og resultatet. En samtale med en anden om konflikten kan være klagende og åbnende, eller lukkende, stemplende og fordømmende.

Femte trin: Fjendebilleder: "Det er typisk sådan nogle som jer"

Den oprindelige sag er nu gledet i baggrunden eller helt glemt. Tankerne om den anden part i konflikten er nu så unuancerede, at **man ikke længere kan se noget positivt ved ham, hende eller dem**. I meget alvorlige konflikter, som f.eks. borgerkrige, sker der ofte en dehumanisering på dette trin. Modparten bliver fremstillet som primitive, vilde, onde, brutale, følelseskolde, fremmede, tyvagtige osv., og det kan bane vejen for grusomheder, der i alle andre forhold ligger langt på den anden side af, hvad parterne kan stå inde for.

På dette trin er målet magt. Man vil have ret hele vejen igennem. Ikke noget med aftaler eller kompromiser med den anden part – det eneste, der har interesse, er en uforbeholden undskyldning, en indrømmelse, total overgivelse. Vi er blevet fundamentalister.

Nu er vejen banet for:

Sjette trin: Åben fjendtlighed: "Det er OK at gøre dig ondt"

Vi kan ikke længere se modstanderne som mennesker af samme slags som os – mennesker, som dybest set ønsker fred og rimelighed, mennesker som lider ved konflikten. Derfor kan vi **skride til åbne, fjendtlige handlinger, både fysisk og psykisk**.

Ved større konflikter mellem grupper er det nu ekstremister, der varetager kontakten. Deres opfattelse af fjenden har kun lidt med virkeligheden at gøre. Deres mål helliger midlerne. Moderate personer bliver udgrænset i begge lejre, fordi de stadig ser "fjenden" som mennesker, fordi de ønsker forhandling og prøver at se sagen fra begge sider. De bliver ofte set som forrædere, naive, upålidelige.

Syvende trin: Adskillelse: "Vi kan ikke længere være i samme rum"

Nu kan parterne ikke længere være på samme sted. Det er skilsmisernes, fyingernes, opsigelsernes, flugtens og ghettodannelsernes tid. **Man flygter eller jages væk.** Det bedste, der så kan ske, er, at parterne ikke længere har kontakt, det værste at de fortsætter kampen på afstand. Et eksempel er dårligt håndterede skilsmisser, hvor forældrene bruger venner og børn som våben mod hinanden.

Når man befinder sig i et forhold med kærestevold, er der en magtubalance, som gør at man ofte affinder sig med situationen og undlader at bryde forholdet. Man følger således ikke nødvendigvis konflikttrappens forløb, i det man ofte forbliver sammen. Se evt. opsamlingen til øvelsen "Det er kærestevold når..."

Pointer

Konflikttrappen er ikke en naturlov, men et grundmønster, som forekommer, og som er forudsigeligt, medmindre man vælger at handle anderledes. Mønstret kan genfindes på alle niveauer: Individuelt, i grupper, i samfundet og internationalt.

Kilde: Konflikt og Kontakt / Kompendium 2000, Center For Konfliktløsning

Øvelsesinstruktion til øvelse 1:

Inddel eleverne i grupper a 4-5. Udlever et sæt af elevmaterialet "Hallo - jeg er ikke fuld!" til hver gruppe.

Fortæl eleverne, at de i hvert sæt finder udsagn, der passer til hvert trin på trappen. Udsagnene er sat sammen i sæt som passer til hvert trin på trappen.

Eleverne skal nu placere de færdige udsagn på de forskellige trappetrin – alt efter hvor på trappen de vurderer at udsagnene hører til.

Du finder svarene på øvelserne sidst i dette tema.

Opsamling til øvelse 1:

- Var det svært?
- Hvor har eleverne placeret de forskellige udsagn?
- Kan man, på baggrund af de øverste trins udsagn se hvad konflikten handler om?
- Er der forskel på gruppernes placeringer?
- Hvorfor tænker eleverne, at udsagnet passer bedst lige der?
- Kan de genkende nogen elementer fra deres egne liv?

OBS: Husk at spørge ind til tankerne bag elevernes placering, også selv om den ikke stemmer overens med den placering, du kan se i lærervejledningen. Lad dem begrunde deres svar, og vær nysgerrig omkring hvorvidt den placering, de har valgt, kan give mening i deres optik.

Øvelsesinstruktion til øvelse 2:

I denne øvelse skal du give hver gruppe et print af elevmaterialet "De første par trin op ad trappen". Det er to sæt udsagn, der passer til de to nederste trin på trappen.

Eleverne skal nu finde på realistiske sætninger/udsagn, der kunne følge efter på de resterende trappetrin. Sætningerne skal om muligt afspejle en konflikt mellem to parter til en fest.

Du kan evt. slutte af med at lade eleverne bytte udsagn og sortere og placere hinandens udsagn på trappen, så de passer til konflikttrappens forløb.

Der er ikke nogen svaroversigt til denne øvelse, da eleverne selv producerer udsagnene. Brug oplægget øverst til at vurdere, om eleverne har lavet et passende udsagn.

Øvelsesinstruktion til øvelse 3:

I denne øvelse skal eleverne selv finde på samtlige udsagn til hele trappen.

Det vil sige, at de skal finde ud af, hvad uenigheden handler om, og hvordan forløbet udvikler sig.

Du kan evt. slutte denne øvelse af med at lade eleverne klippe udsagnene ud, bytte udsagn og sortere og placere hinandens udsagn, så de passer til konflikttrappens forløb.

Øvelsesinstruktion til øvelse 4:

I denne øvelse skal eleverne i grupperne bytte "optrin" fra en af de foregående øvelser og tale om, på hvilket trin af trappen man kunne handle anderledes for at undgå en optrapning. Eleverne skal komme med eksempler på handlinger eller udtryk, der kan bremse eller vende udviklingen. Lad eleverne diskutere deres forslag i plenum.

Øvelsesinstruktion til øvelse 5:

Filmoptagelse af en optrapning

Som afslutning på øvelse 2, 3 eller 4 skal eleverne optage små lommefilm, der med udgangspunkt i de færdige udsagn viser konfliktens forløb. Du kan vælge, om film-sekvensen skal inkludere flere trappetrin, fx fra *uenighed* til *Samtalen opgives*, eller om et enkelt udsagn/trappetrin skal udfoldes. Formålet med øvelsen er, at eleverne arbejder med at visualisere og virkeliggøre konflikter, der eskalere. Samtidig er målet, at de får en fornemmelse for, hvad de øvrige elever i klassen oplever som konfliktoptrappende.

Det er vigtigt, at du som lærer vurderer elevernes refleksionsniveau og evner til at komme med gode ideer. Øvelsens omfang må tilpasses – er de fx gode til selv at finde på ideer til længere lommefilm, eller er det bedre blot at filme enkelte udsagn?

Du kan overveje, om de skal filme den optrapning, de selv har lavet, eller om du vil lade dem bytte "optrin". Nogle gange kan det være nemmere at arbejde med andres materiale.

Opsamling til øvelse 5:

Vis filmene i klassen, og spørg ind til, hvad der er med til at optrappe konflikterne, og hvad der kunne nedtrappe. Spørg for eksempel:

- Hvad synes I virkede konfliktoptrappende i denne film?
- Hvor i filmen mener I, man kunne have grebet ind og gjort noget for at nedtrappe?
- Er der noget, I kan genkende i filmen fra jeres eget liv eller hos andre I kender?

Opsamling efter øvelse 2, 3 eller 4:

Spørg ind til, om der er noget, eleverne er blevet opmærksomme på i arbejdet med trappen, og få dem til at dele nogle overordnede tanker. Eksempelvis:

Kan I genkende den fra jeres eget liv?

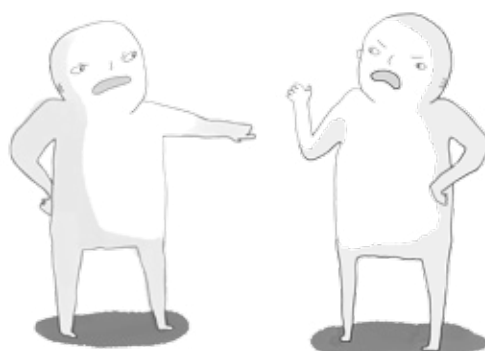
Hvad tænker I, man kan bruge trappen til?

TIP

Du kan med fordel dele et eksempel, du har fra dit eget liv, som illustrerer trappen.

Som afrunding kan du opsummere, at trappen ikke er et redskab, der kan løse vores konflikter – det, den kan, er at hjælpe os til at blive opmærksomme på, hvor langt oppe ad trappen vi er. Vi kan også bruge den som pejlemærke til, hvor vi ønsker at komme hen, og hvor vi i hvert fald *ikke* ønsker at komme hen. De to vigtige grænser på trappen kan være en hjælp hertil. Hvis man fx står et sted på trappen, hvor man har opgivet samtalen, kunne et næste skridt måske være at forsøge at genskabe kontakt. Hvis man kun lige akkurat har bevæget sig op på 2.-3. trin, kan man bruge grænsen mellem uenighed og personligt angreb som en hjælp til igen at få fokus på *sagen*, man blev uenige om, og ikke på *personen*. Befinder man sig på de øverste trin, kan man have brug for hjælp udefra til at løse konflikten, eksempelvis fra en der ikke er involveret i konflikten eller fra en konfliktmægler.

Svar til øvelse 1 i: Hallo - jeg er ikke fuld!

Trin 1: Uenighed: "Vi vil ikke det samme"

- A. "Hvor er du fuld, du er slet ikke til at snakke med!"
- B. "Jeg er ikke fuld, du kan da bare snakke!"

Trin 2: Personligt angreb: "Det er dig, der er noget galt med"

- A. "Din stive idiot, du er så nederen!"
- B. "Slap dog af hvor du tripper, du er så langt ude!"

Trin 3: Problemet vokser: "Det er ikke første gang, du skejer ud"

- A. "Fuck, hvor det pisser mig af, at du altid er så megastiv – du er aldrig til at snakke med når du har drukket!"
- B. "Du er altid så pissekedelig – man kan aldrig have det sjovt sammen med dig!"

Trin 4: Samtale opgives: "Det er umuligt at tale med dig, så jeg taler med nogle andre i stedet for"

- A. "Du er helt væk – du fatter alligevel ikke noget! I synes da også det er pisseirriterende med sådan en stiv idiot, ik?" (Spørger ud i rummet).
- B. Det er dig, der ikke er til at tale med! Er det ikke bare for meget? Helt ærligt, ingen gider da at feste med sådan en, vel? (Spørger ud i rummet)?"

Trin 5: Fjendebilleder: "Det er typisk sådan nogle som jer ..."

- A. "Det er så typisk sådan nogle stive egotrippere. I tænker kun på jer selv og er ligeglade med alle andre"
- B. "Se lige på dig selv og dine nørdevenner, I er så mega stramme! Vildt at nogen gider være venner med sådan nogle som jer!"

Trin 6: Åben fjendtlighed; "Det er OK at gøre dig ondt"

- A. "Fuck dig du er ligeså langt ude som din alko-mor!" (Kaster øllen).
- B. (Har fået en dåse øl på armen) Av for helvede! Hvad fuck laver du (skubber den anden op af væggen)? "Fuck jer!"

Trin 7: Adskillelse; "Vi kan ikke længere være i samme rum"

- A. "Du skal fandeme ikke skubbe mig! Skrid – og I skal ikke dukke op til festen på fredag!" (Vender ryggen til).
- B. "Som om vi gider komme til fest her igen! Kom, vi er smuttet!" (Forlader festen).